

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Problemata Evangelica Ut plurimum Emblematis
Coronata. Sive Quæstiones Curiosæ In singula Evangelia
Dominicarum Totius Anni**

Hartung, Philipp von

Egræ, 1689

Problema XXVIII. Cur incarnandus Dei Filius rori comparetur? Dominica I.
Adventus. Rorate Cœli de super! Isaiaë 45.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76102)

PROBLEMA XXVIII.

Cur incarnandus DEI Filius rori comparetur?
DOMINICAI. ADVENTUS.

Rorate Cœli de super! *Isaia 45.*

§ 1.
Uti solaris
annus, ita
Ecclesia-
sticus
quadrifa-
riam divi-
ditur.

Uem admodum an-
nus solaris in quatu-
or partes; Ver, Æ-
statem, Autumnum
& Hyemem sapien-
ter est divisus; ita sa-
pientissimè in quatuor principalio-
res partes, annum suum sanctum,
Sancta Mater Ecclesia partitur: Ad-
ventum scilicet, Quadragesimam,
Pascha & Pentecosten. Initium facit
hodie à Dominico Adventu; qui
quia quadruplex est, quatuor ite-
dem Dominicas sese insequentes
quadruplici Adventui sacras esse vo-
luit; quarum quaelibet diverso Do-
mini ad nos adventui corresponde-
ret. Et primus quidem Domini ad-
ventus fuit secundum Carnem; quando
videlicet Verbum Domini
carne vestitum apparuit: quem fi-
gurasse videtur in Evangelio Domi-
nicæ quartæ, utpote Nativitati Chri-
sti vicinissimæ, in quo mentio fit va-
ticipij Isaiaæ Prophetæ, de Messia
venturo ita vaticinantis: *Videbit om-
nis Caro Salutare DEI.* Quo tempore
mundus quasi in Vere quodam deli-
cioso fuit, ac florido; siquidem *Vir-
ga Iesse tunc floruit & flores apparue-
runt in terra nostra.* Cant. 1. secun-
dus Domini Adventus fuit, estque
defectò per inhabitantem corda no-
stra gratiam sanctificantem, secun-
dum illud Christi: *si quis diligit me,
Pater meus diliget eum, & ad eum ve-
niemus.* Joannis 14. Adumbratur ad-
ventus hic in Evangelio Dominicæ
Problemata P. Philippi Hartung.

secundæ, in quo multiplices gratiæ,
à Christo adveniente, hominibus
collatæ memorantur, quæ gratiæ
fructus quidam autumnales sunt, &
poma nova. Cantic. 7. in vicem po-
mi Adamei, humano generi fatalis,
à Redemptore nostro mortalibus
allata. Tertius Domini adventus
erit in particulari cujusque nostrum
judicio juxta illud Pauli: *statutum est*
omnibus hominibus semel mori, & post
hoc judicium. Huic respondet Evan-
gelium Dominicæ tertiæ Adventûs,
ubi Joannes: *Tu quis es?* rigidè exa-
minatur. Hoc verò Judicium bru-
mali tempori apprime comparatur.
Quartus Domini Adventus erit in
die judicij, quem ipsum hodiernum
Evangelium æstivo tempori compa-
rat. De novissimo hoc adventu,
quia jam fusè egi alibi, & S. Mater
Ecclesia singulis totius adventûs
diebus solenni suo *Rorate* primum
Domini adventum in carne, nobis
in memoriam revocat, huic ipsi &
ego hodie immo rabor, quæstionem
hanc resoluturus: Cur incarnandus
DEI Filius rori comparetur?

Hebr. 9^a

Famosus ille inter Poëtas Naso
Tomitanus postquam mundi Crea-
tionem versibus suis adamussim de-
pinxisset, in quatuor ætates eam ita
dispertijt, ut primam auream, ar-
genteam alteram, tertiam æneam,
quartam demum ferream compel-
laret:

Aurea prima fata est ætas, - - -
Subiitque argentea proles,
X
Tertia

§ 2.
Mundus in
quatuor
ætates
divisus.

Isaia 40.

Matth. 11.

(Proles)

Tertia post illam successit aenea
 - - - de duro est ultima ferro.

Hæc ille sub gratioso fabularum involucro. Et sanè, si nuda sub veritate rem consideremus atque proponamus, quid aliud fuit Innocentiæ prima ætas, quam ætas argentea, argento pretioso æquè ac candido persimilis? Verùm proh dolor! vix paucorum illa dierum, imò nè vix quidem, sed paucarum fortè horarum fuit, & en mox illi ferrea successit, ferreos proferens homines, qui horridis diluvij aquis absorpti, mole sua graves, in ima barathri præcipites, ferri ad instar iverunt. Ætatem ferream ænea subsequuta est, qua durante scriptam legem DEUS Israëlitico dedit populo, æneumque serpentem Moyses exaltavit in deserto. Extrema tandem ætas illuxit aurea, quando DEUS ipse, simul Dominus, illuxit, & in carne nobis apparuit. Ætas profectò aurea, ac felicissima, quæ ceteras omnes fulgentissimi auri, margaritarum, & omnigenâ bonorum copiâ superavit: tunc enim apertis, imò disruptis Cælis, qui teste Jobo solidi, & quasi ære fusi, veluti quodam cornucopiæ super tellurem effuso, quæ antehac marcida, sterilis, & infæcunda reviviscere, & revirescere cœpit humus; impletumque est illud Davidicum: *Descendet (Christus Messias) sicut pluvia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram. Orietur in diebus ejus Justitia, & abundantia pacis.* Veluti post pluviam vernam, seu Majalem rorem fieri assolet. Hæc nimirum est illa pluvia, hic ros tantis tamque diuturnis per quinque millenos centum & nonaginta novem annos antiquorum Patrum votis expetitus, indefinenter clamantium: *Rorate Cæli desuper, & nubes pluant justum.* Rorârunt, pluerunt, in tantum quidem, ut, quod prædixit Joël c. 3. In

illa die (id est Incarnationis Christi) stillaverint montes dulcedinem Cœlestis illius roris. Plùsne amabò ad auream ætatem, sæculumque requiri potest, quàm cum Cœli nil, præterquàm merum aurum, aurum purissimum rorant, & verò pluunt? Quòd si enim rorem ordinarium, & pluviam, auri insignimus nomine, quâ sitiens terra opportunè irrigatur, singulasque guttas merum aurum reputamus, non alia de causa, quàm quòd irrigatio ejusmodi frugibus mirum in modum proficua, ubertatem rerum omnium spondeat, & afferat; quantò magis rorem vocamns aureum, pluviamque auream, voluntariam illam, quam segregabit DEUS hæreditati suæ? Et verò, quid aliud est Caro Christi in utero Virgineo concepta, nisi aurum optimum, quale in terra Hevilath progignitur? ita docet S. Richardus à S. Laurentio inquires: *corpus Mariæ terra est Hevilath (Genesis 2.) de qua exortum est aurum optimum, scilicet Caro Christi, ex cujus pretio impretabili omnes Justi locupletati sunt.*

S. Augustinus lib. 1. Confess. c. 15. fabulam recenset, quam 4. Metamorph. scripsit Ovidius: quòd summus Deorum Jupiter in amoretus sit in puellam Danaën (quam a heneæ turri incluserat Pater Acrisius, nè illius pulchritudo cuiquam mortalium pateret) utque eadem frueretur, in rorem aureum se mutârit, atque sic transformatus in puellæ sinum illapsus sit, ex cujus deinde partu Perseus prodijt Gorgonis domitor. Placuit hæc fabula Augustino, ut umbra ingeniosæ veritatis. Jupiter idem significat, quod Juvans Pater, & denotat Filium DEI, qui ab Isaia cap. 9. v. 8. *Pater futuri sæculi nuncupatur, hoc est aurei sæculi.* Adamavit hic pulcherrimam mulierum, David filiam, quæ erat

Numer. 21.

Job. 37.

Ps. 71. v. 6.

Isai. 45. v. 8.

Pl. 67.

Richardus
lib. 4. de
laud.
Virginis§ 3.
Jovem in
rorem au-
reum amo-
re Danaës
mutatum
fabula est
Filium
Dei velut
rorem au-
reum vir-
gini illa-
psum, v. 8.
ritas est.

erat ipsamet *Turris David*, *Turris eburnea*, *Turris Libani cum propugnaculis*, ut ait S. Bern. ferm. 4. super falve. in cujus castissimum sinum se in-
 finuans homo factus est, & hominum quidem heroûmque fortissimus, qui infernale monstrum contrivit, mundumque totum aureo, id est, gratiarum & donorum omnium rore irroravit. Præfatus Jupiter (eodem Nasone fictore) tene-
 rum sui cultum compensaturus Rhodijs, aureique cujusdam seculi speciem factururus, super eos auream rupit nubem, auróque in signum favoris pluit. At obmutescat Ovidius: sileant Rhodij aureum in nube Jovem, quinimò stupeant, & admirentur in omnibus aureum Numen: quantus enim non iste DEI favor est, quantæ non opulentiaë seminarium, non unam aliquam roscidam nubem, sed ipsum, ut ita dicam pectus rupisse, indeque fontem omnis boni, thesaurósque incomparabiles non super unam Rhodum, sed super universoni mundum effudisse!
sic DEUS dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ait ipsemet DEI Filius Joannis 3, quasi diceret: sic dilexit, ut magis non potuerit: dedit enim cum hoc rore & pluvia aurea quidquid habuit Paulo teste: *quomodo non etiam cum illo omnia donavit nobis?* Rom. 8. v. 32. scitè Hugo in illud Matth. 13. *simile est Regnum Cælorum thesauro &c.* Christum, *DEI Thesaurum* appellat; rursus explanans illud, quod sequitur: *simile est homini negotiatori querenti bonas margaritas &c.* Christum margaritæ comparat pretiosissimæ, quæ ex sæpe dicto aureo rore cœlitus delapso nata est. Divus item Ambrosius, *margarita* (inquit) *Christus est Dominus, quam negotiator ille dives in Evangelio, venditis omnibus rebus suis emere festinavit, & maluit omnes quas habebat sæculi gemmas amittere,*

tantum ut unam Christi emeret margaritam.

Quærit Job 38, v. 28. quis genuit stillam roris? O Job quam miror, te id ignorare, si de rore naturali quæris, respondebo cum Physiologis, Lunam esse genitricem roris; si de Divino loqueris, dico: pulchra ut Luna Maria hujus roris Genitrix fuit, & idcirco hoc sacro Adventûs tempore illius honori *Rorate* decantatur; Maria equidem est, quæ *procedit quasi auroya*, seu aura rorans, cujus castissimus uterus conchæ instar fuit, in quam Ros ille aureus decidens in pretiosissimam margaritam efformatus est. Quapropter S. Damascenus hortatur: *Letetur mundi mare: in ipso concha gignitur, quæ cœlitus concipiet, & Christum, ingentis pretij unionem pariet.* Et D. Ephrem ferm. de margar. pretio: *O immensam DEI liberalitatem! concha enim (Mariæ) committit margaritam id est, Filium suum.*

Plinius l. 9. c. 35. principium; culménque pretij rerum omnium margaritam appellat. Tertull. Lib. de habitu mulier: vocat eas Patrimonia. quasi nimirum pretio suo ampla patrimonia & hereditates, imò Insulas & Regna integra exæquent. Brevissimis conchæ prolibus (inquit) patrimonium grande præfertur, *saltus & Insulas cervix fert.* Ob hoc margaritæ, ut res desideratissimæ votum mundi dictæ sunt, Inde etiam metaphora ad homines, qui nobis præ alijs cari & desiderati sunt, ducitur, ut margaritæ dicantur. Sic Theodora Augusta Theodosium post longa desideria sese illi exhibentem, Gemmam suam nuncupavit. Sic Proclus in panegyrico Chrysofomi, eum prædicationis margaritam asseruit; cupidissimè siquidem ab omnibus audiebatur. Et quis amabò majoris pretij, quis magis in votis orbi universo erat, quam Christus

§ 4.
 Rorem gignit Luna; Jesum Maria, in cujus utero velut concha in Gemmam efformatur.

Orat. de Nativ. Virginis

Epiphanius c. 40.

Nicolaus Casimirus symb. L. I.

D. Ambrosius in festo S. Luciae.

Christus Messias : qui idcirco Prophetæ Aggæo *desideratus cunctis Gentibus* ac populis indigitatur *Veniet desideratus cunctis Gentibus*; vel ut Hebræus habet: *venient desideria cunctarum Gentium*. Licet enim (ait Cornelius hic) Gentes infideles eum non desiderarent desiderio & appetitu elicitō, utpote quem non cognoscebant, desiderabant tamen appetitu innatō seu naturali, tanquam sibi maximè utilem & necessarium ad hoc, ut è suis tenebris liberarentur, sicut terra arida hiando pluviam, & quodammodo ipsa clamat: *Rorate Cœli*.

§ 5.
Margaritæ magni pretij: sed maximi, & inæstimabilis Incarnatus Dei Filius.

Gemmæ ob pretium & venustatem, quâ nitent, præcipua hominum ornamenta sunt. *Gemmæ* (inquit Tertull. de habitu mulier: c. 6.) *tarde teruntur, ut niteant, & subdole substruuntur, ut storeant, & anxie forantur, ut pendeant*; de collis videlicet, auribus, & pectore &c. quo sese ornandi studio fæminas maximè distineri asserit, porrò iniquiens: *maximi pretij margarita mundum muliebrem per summam lasciviam mirandum in modum invasit*. Non pudet miseras totum suum studium in hoc ostreo ponere. Verùm quid margaritæ orbis universi, si in computum veniant cum illa, quæ est Christus ex cœlesti rore aureo in oncha Virginei corporis concepta & efformata? Omnis illarum splendor respectu hujus mæ tenebræ; pretium, non nisi quisquiliæ sunt. O quàm infinities venustius hoc unione exornata comparuit S. Agnes, castissima sponsa, quæ dum ad profanas nuptias à Præsede sollicitaretur, hunc in modum protestabatur: *Amo Christum, in cujus thalamum introibo; cujus Mater Virgo est, cujus Pater feminam nescit: quem cum amavero, casta sum, cum accepero, Virgo sum, qui dexteram meam & collum meum cinxit lapidibus pretiosis, tradi-*

In officio Ecclesi:

dit auribus meis inæstimabiles margaritas, & circumdedit me vernantibus atque coruscantibus gemmis. Quàm longè illustrior incessit conversa ad Christum Pelagia Antiochena quàm dum meretricio ornatu in tantum fulgebat, ut mera gemma videri posset; rogata enim subinde à S. Nilo, quod ipsi nomen? respondit: *naturali nomine Pelagia dicta sum à Parentibus, Civis verò Antiochie margaritam me vocant, propter pondus ornamentorū, quibus me adornaverunt peccata mea*. Ego enim eram ornamentum & ergasterium Diaboli. Quasi dicere voluisset, ornamenta, quibus peccatrix ornabatur, fuisse quasi carbones & titiones inferni, respectu donorum Cœlestium, gratiæque Divinæ, quâ eam verus sponsus Christus JESUS decoravit. Rectum judicium, & prorsus conforme D. August. Margarita pretiosa est Christus, sinè qua nihil tibi prodest quodcunque habueris; quam si solam habeas, sufficit. Huic enim verò longè melius convenit epigraphe, quam Carolus IX. Rex Galliarum Gemmæ cuidam insculpi fecit, Nobili post matronæ donatæ: *Qui me habet, omnia habet*.

De Cornelia Gracchorum Matre scribit Valerius, cum Campana Matrona apud illam hospitata, annulos, uniones, gemmas, omnia denique ornamenta sua illo seculo pulcherrima ostendisset, Corneliam dum è schola redirent liberi (qui ad nutum Matris Campanam salutaturi accesserant) dixisse hospitiæ: *hæc mea ornamenta sunt*. O quantò magis anima, quæ Christum, hanc gemmam possidet, illius gratiâ ornata dicere potest: *Hæc ornamenta mea sunt*. Sicut enim teste S. Ignatio Mart. pretiosissimum Christi monile sunt Virgines, atque aded omnes animæ justæ; ità illis pretiosissimum monile est Christus.

Tract. 5. in ep. Joan.

A. A.

§ 6. Quam vili aliqui rorem aureum, & pretiosissimam margaritam habeant.

A. A. Faciamus ad Epilogum, brevem super nos ipsos reflexionem, in quo pretio memoratum hucusque Cœlestem aureumque Rorem & Margaritam habuerimus. Nobilissimus nonnemo in Gallia Cardinalis gemmam habuit charissimam, quam propter mirificam lucem & pulchritudinem centum ferè millibus aureorum æstimabat, dederat hanc fidissimo familiæ suæ securitatis gratiâ ad cor gestandam. Verbum, quod nostrî amore Caro factum est, dignissima fanè gemma est, quæ ad cor, imò in corde ipso mundo, ut concha, feratur. Sed (prò) quam multi mortalium cæci sunt! qui pretiosissimam hanc gemmam vilissimis rebus posthabent! Quid vilius edulio lentis? & tamen huic pretiosam primogenituram Esau postposuit. Esau ad mentem Cornelij peccatorem significat edulium vile, vilem quamvis delectationem, quam in quovis gravi peccato inquit peccator. Primogenitura Mariæ Primogenitus Christus est, & sancta ejus gratia, cui sæpe sæpius momentanea, eaque

peccaminosa delectatio præponitur, atque ita gratia venditur. Judas mercator pessimus dicitur, eò quòd gemmam pretiosissimam Christum 30. argenteis vendiderit. Judâ peiores, viliori quandoque vendunt. Væ ejusmodi stultis mercatoribus in ultimo illo adventu Domini! dicitur illis: *nescio vos*. quia vos me prædegistis & pretium mei agnoscere noluitis. Non sic nos A. A. sed ut monet S. Chrysostomus discamus nunquam negligere à DEO data, neque perdere magna propter parva & vilia. Quod si aliquis neglexisset, gemmam & rorem hunc perdidisset; hoc sacro tempore clamare & ingeminare non cesset: *Rorate Cœli!* O aurea hora quando venies! O Luna pulchra & plena, quando rorem paries? en hiat cor meum, ut concha: expando cum Gedeone vellus desideriorum meorum: cum Jacob de rore Cœli benedici postulo! Porrò ubi desiderio adverterimus annuisse Rorem hunc aureum, hanc pretiosissimam gemmam feramus in corde, ut vicissim ejus in corde ab ipso portemur, id est, æternum amemur.

Matth. 25.

PRO-